

Key words: electoral geography, the public space, territorial identity, territorial solidarity, the public project.

Стаття надійшла до редакції 16. 11. 2012 р.
Прийнято до друку 29. 03. 2013 р.
протоколом № 6.
Рецензент – д. соц. н., професор
Кононов І. Ф.

УДК [316.334. 3 : 324 : 305] (477.61)

Нужна Ю. С.

**ГЕНДЕРНІ ТА ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ
ПОВЕДІНКИ У ВЕЛИКОМУ МІСТІ
(НА ПРИКЛАДІ ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
28 ЖОВТНЯ 2012 Р. У М. ЛУГАНСЬКУ)**

Вибори у різні органи влади відіграють значну роль у сучасному суспільстві, ставши невід'ємною частиною нашого життя. У зв'язку з цим постає питання про вивчення поведінки виборців. З цих позицій особливості електоральної поведінки все частіше стають предметом для соціологічного аналізу [1; 2; 3].

Безпосередньо впливає на формування електоральної поведінки громадян сукупність чинників політичного, соціально-економічного, соціокультурного і соціально-демографічного характеру. Дослідники електоральної поведінки одностайно стверджують, що такі чинники як соціальна і класова приналежність виборця, його стать, вік, проживання в певному регіоні, в міській або сільській місцевості, рівень освіти, загальної культури, національна, конфесійна приналежність виступають детермінантами електоральної поведінки [4, с. 11]. На їх основі можна виокремити відповідні електорати (наприклад, електорати за соціальним становищем, за гендером, за віком, за рівнем освіти, регіональні електорати тощо).

Отже, крім інших чинників, вкрай важливими для аналізу електоральної поведінки виступають, як уже зазначалося вище, соціально-демографічні характеристики, серед яких ми виокремлюємо статеві та вікові. З цього боку електоральна поведінка час від часу викликає зацікавленість дослідників [5; 6; 7; 8]

Стать і вік є дуже важливими демографічними змінними. Від них залежить багато соціальних характеристик. Стать і вік впливають на спосіб життя людини, її соціальні ролі, соціальні пріоритети, установки та інше. І це не може не позначитися на електоральній поведінці та її особливостях.

Таким чином, в межах даної статті ми ставимо мету проаналізувати особливості електоральної поведінки в сучасному українському суспільстві з позицій гендерного та вікового вимірів (на прикладі луганського електорату 2012 р.). Уявлення про гендерні та вікові особливості електорату ми можемо отримати під час аналізу даних соціологічного дослідження «Політичні партії і населення у період виборчої кампанії: контекст великого міста», проведеного у м. Луганську напередодні виборів до Верховної Ради України 2012 року кафедрою філософії та соціології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (n = 1100).

Задля аналізу гендерних особливостей поведінки електорату ми будемо використовувати поняття «гендерний розрив». Його вперше стосовно політичних процесів вжила в своїх роботах С. Айвазова. Воно означає істотні відмінності в поведінці виборців – чоловіків і жінок, а також розбіжності в їх політичних поглядах, переконаннях, цінностях, політичних перевагах [5].

Розкриття гендерних і вікових особливостей електоральної поведінки почнемо з аналізу проєктивної електоральної активності луганчан напередодні виборів до Верховної Ради України 28 жовтня 2012 року (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1

**Проєктивна електоральна активність луганчан
залежно від статі респондентів
(розподіл відповідей на запитання «Чи маєте ви намір взяти
участь у виборах до Верховної Ради 28 жовтня 2012 року?»)**

Партія	Стать	
	Жіноча, % n = 618	Чоловіча, % n = 482
Так	71,5	65,8
Ні	19,1	19,8
Не визначився(лась)	9,2	10,5
Немає відповіді	0,2	1,2
Усього	100	100

З таблиці 1 видно, що розподіл між чоловіками і жінками не є значущим – гендерний розрив між відповідями респондентів чоловічої і жіночої статі про намір взяти участь у голосуванні незначний (5,7%). І частка абсентеїстів в обох гендерних групах виявилася майже однаковою: 19,1% серед жінок та 20,7% серед чоловіків.

Хоча треба зазначити, що жінки виявилися трохи більш активними у своїх намірах щодо майбутніх виборів: 71,5% серед опитаних жінок впевнено відповіли, що братимуть участь у голосуванні. А серед

чоловіків тих, хто мав твердий намір голосувати, було 65,8%. До того ж, чоловіки є більш невпевненими у своїх намірах щодо участі у виборах: серед опитаних чоловіків 12,2% ще не визначилися, чи будуть вони брати участь у майбутніх виборах, а 1,2% взагалі не змогли дати відповідь на питання. Серед жінок частка невпевнених становила 9,2% та 0,2% відповідно.

А от вікові особливості стосовно проективної електоральної активності луганчан виявилися більш значущими ($\chi^2 = 32$), ніж гендерні (табл. 2).

Таблиця 2

**Проективна електоральна активність луганчан
залежно від віку респондентів
(Розподіл відповідей на запитання «Чи маєте ви намір взяти
участь у виборах до Верховної Ради 28 жовтня 2012 року?»)**

Партія	Вік, років		
	18-29, % n = 295	30-59, % n = 523	60 і більше, % n = 282
Так	60,0	67,5	81,2
Ні	27,1	20,3	11,3
Не визначився(лась)	11,9	11,7	7,1
Немає відповіді	1,0	0,6	0,4
Усього	100	100	100

З таблиці 2 видно, що наміри луганчан взяти участь у голосуванні збільшуються з віком респондентів. Найбільшу проективну електоральну активність проявляють респонденти старшого віку – ті, кому за 60 років: серед них 81,2% опитаних виявили тверді наміри взяти участь у парламентських виборах, і лише 11,3% не підуть голосувати. Подібні тенденції зафіксовані і в інших електоральних дослідженнях [9, с. 27; 3, с. 114]. Крім того, для респондентів цієї вікової категорії характерні чіткі сталі установки щодо участі/неучасті у виборчому процесі. Про це свідчить невисокий відсоток серед них тих, хто не визначився, чи прийде до виборчої дільниці або не має відповіді на питання (7,1% та 0,4% відповідно). Подібна електоральна поведінка може бути пояснена, по-перше, особливостями радянського виховання, коли похід до виборчої дільниці був «обов'язковим святом» для кожної радянської людини; а по-друге тим, що люди похилого віку більш соціально дисципліновані, для них поняття «громадянський обов'язок» і «треба» мають дуже важливе значення.

Молодь виявилася менш активною: хоча серед респондентів до 30 років 60% мали чіткий намір взяти участь у голосуванні, проте більше

ніж чверть молодих респондентів (27,1%) виявили абсентістичні настрої. Чималий відсоток абсентістів і серед тих, кому від 30 до 59 років – 20,3%.

Звернемося до політичних уподобань луганського електорату (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл відповідей на запитання «Якби вибори до Верховної Ради проходили у наступну неділю, то яку партію Ви б підтримали?» залежно від статі

Партія	Стать	
	Жіноча, % n = 618	Чоловіча, % n = 482
КПУ	9,7	11,4
СПУ	0,3	0,4
«Партія регіонів»	40,5	31,7
«Батьківщина»	3,2	2,1
«Наша Україна»	0,2	0,2
ВО «Свобода»	0,3	0,4
Радикальна партія О. Ляшка	0,5	1,2
«Україна – Вперед!»	2,6	2,3
УДАР	3,4	10,0
Інші	5,5	7,1
Важко відповісти	16,8	14,5
Немає відповіді	17,0	18,7
Усього	100	100

З таблиці 3 ми бачимо, що політичні вподобання жінок і чоловіків м. Луганська збігаються (коефіцієнт рангової кореляції Спірмена = 0,976, рівень значущості 0,01). Виборці обох гендерних груп виказали підтримку переважно «Партії регіонів» (серед жінок таких виявилось 40,5%, серед чоловіків – 31,7%). Підтримали луганці також Комуністичну партію України (9,7% серед жінок і 11,4% серед чоловіків) і партію Віталія Кличка «УДАР» (3,4% і 10,0% відповідно). Треба також зазначити, що як серед жіночого, так і серед чоловічого електоратів третина тих, хто або не визначився з вибором, або зовсім не має відповіді на це питання (33,8% та 33,2% відповідно).

Зробимо гендерний аналіз електоратів окремих політичних сил. Насамперед, треба зазначити, що ми можемо аналізувати дані лише за трьома вказаними вище партіями (ПР, КПУ та УДАР) (табл. 4). Дані по інших партіях аналізувати некоректно через занадто низькі показники, які не дають нам можливості зробити будь-які статистично обґрунтовані висновки.

Таблиця 3

Розподіл відповідей на запитання «Якби вибори до Верховної Ради проходили наступної неділі, то яку партію Ви б підтримали?» залежно від статі

Партія	Стать	
	Жіноча, %	Чоловіча, %
КПУ	52,2	47,8
«Партія регіонів»	62,0	38,0
УДАР	30,4	69,6

Примітки: відсотки обчислено за рядками

Дані дослідження показали: електорати окремих політичних партій мають певні статистично значущі гендерні диспропорції ($\chi^2 = 25$). «Партія регіонів» серед своїх прибічників має переважно жінок – 62% (гендерний розрив тут становить 24%). Електорат партії «УДАР», навпаки, чоловічий – він складається з 69,6% представників сильної статі (гендерний розрив дорівнює 39,2%). Останнє якоюсь мірою можна пояснити авторитетом та іміджем Віталія Кличка, його образом сильного, впевненого в собі чоловіка. А серед електорату Комуністичної партії гендерних диспропорцій не спостерігається – поміж її прибічників майже рівною мірою як жінки (52,2%), так і чоловіки (47,8%).

Розглянемо, які політичні партії мали намір підтримати на парламентських виборах представники різних поколінь (табл. 5).

Таблиця 5

Розподіл відповідей на запитання «Якби вибори до Верховної Ради проходили наступної неділі, то яку партію Ви б підтримали?» залежно від віку

Партія	Вік, років		
	18-29, % n = 295	30-59, % n = 523	60 і більше, % n = 282
КПУ	6,8	9,8	15,6
СПУ	0,7	0,2	0,4
«Партія регіонів»	33,2	36,9	39,7
«Батьківщина»	2,0	3,1	2,8
«Наша Україна»	0,3	0,2	0,0
ВО «Свобода»	0,7	0,2	0,4
Радикальна партія О. Ляшка	0,3	1,3	0,4
«Україна – Вперед!»	4,7	1,7	1,4
УДАР	9,8	4,8	5,3

Інші	3,7	7,6	6,0
Важко відповісти	13,2	17,0	16,3
Немає відповіді	24,4	17,2	11,7
Усього	100	100	100

Дані дослідження показали, що, зважаючи на коефіцієнт рангової кореляції Спірмена, ранги всіх трьох вікових груп подібні (більше 0,8, рівень значущості 0,01). Найбільш тісний зв'язок між рангами партій старших вікових груп (0,975, рівень значущості 0,01). Приблизно третина респондентів у кожній з вікових категорій надали перевагу «Партії регіонів». Представники старшого покоління, крім партії влади, мали намір підтримати також Комуністичну партію України (15,6% опитаних). І цей факт є досить передбачуваним. За КПУ планували віддати свій голос, хоч і менше, також представники середнього покоління (9,8% від опитаних). А от у молоді на другому місці за ПР опинилася партія Віталія Кличка «УДАР» (на її користь висловилися також 9,8% респондентів). Про те, що молодь симпатизує саме цій політичній силі, свідчать і дані таблиці 6.

Таблиця 6

Розподіл відповідей на запитання «Якби вибори до Верховної Ради проходили наступної неділі, то яку партію Ви би підтримали?» залежно від віку

Партія	Вік, років		
	18-29, %	30-59, %	60 і більше, %
КПУ	17,4	44,3	38,3
«Партія регіонів»	24,3	47,9	27,8
УДАР	42,0	36,2	21,7

Примітки: відсотки обчислено за рядками

Якщо ми проаналізуємо віковий склад електоратів політичних партій-лідерів (за даними опитування), то побачимо, що прихильники партії «УДАР» складаються переважно з молодих людей до 29 років (42%); «Партії регіонів» симпатизують здебільше виборці від 30 до 59 років (47,9%); а електорат Комуністичної партії традиційно складається з людей середнього (44,3%) та старшого (38,3%) віку.

Тепер щодо політичних переконань луганського електорату 2012 року. (табл. 7, табл. 8).

Таблиця 7

Розподіл відповідей на запитання «Дайте характеристику своїм політичним переконанням» залежно від статі

Політичні переконання	Стать	
	Жіноча, % n = 618	Чоловіча, % n = 482
Крайні ліві	2,3	1,9
Помірковано ліві	2,3	4,4
Лівоцентристські	3,1	2,9
Правоцентристські	2,1	3,7
Помірковано праві	4,5	3,5
Крайні ліві	3,2	1,7
У мене немає сталих політичних переконань	30,6	32,4
Важко відповісти	49,0	46,9
Немає відповіді	2,9	2,7
Усього	100	100

Таблиця 8

Розподіл відповідей на запитання «Дайте характеристику своїм політичним переконанням» залежно від віку

Політичні переконання	Вік, років		
	18-29, % n = 295	30-59, % n = 523	60 і більше, % n = 282
Крайні ліві	1,4	2,5	2,1
Помірковано ліві	2,7	3,3	3,5
Лівоцентристські	2,0	3,3	3,5
Правоцентристські	1,4	3,8	2,5
Помірковано праві	3,1	5,0	3,5
Крайні ліві	2,7	2,3	2,8
У мене немає сталих політичних переконань	35,9	32,3	24,8
Важко відповісти	47,5	45,5	53,5
Немає відповіді	3,4	2,1	3,5
Всього	100	100	100

Проаналізувавши розшарування електорату луганчан у просторі «ліві – центристи – праві», ані гендерної, ані вікової залежності ми не виявили. Можна лише сказати про те, що взагалі наші співвітчизники здебільшого або не мають сталих політичних переконань (так відповіли

30,6% жінок і 32,4% чоловіків, з одного боку; 35,9% молоді, 32,3% людей середнього і 24,8% людей похилого віку, з іншого), або не знають, як на це запитання відповісти (51,9% і 49,6%; 50,9%, 47,6% і 57% відповідно). Що це: масова аполітичність? політична неграмотність? соціально-політична байдужість? Відповіді на ці питання можна дати лише після окремого дослідження.

Тепер звернемося до питання стосовно того, чи впливає на електоральні установки приналежність кандидата в депутати до впливових політичних сил. Вивчався, по-перше, ступінь довіри до таких кандидатів (табл. 9, табл. 10), а по-друге, – рівень їхньої відповідальності на думку респондентів (табл. 11, табл. 12).

Таблиця 9

Розподіл відповідей на запитання «Чи згодні Ви з висловлюванням: «Я більшою мірою довіряю тим кандидатам в депутати, які були висунуті якоюсь великою та впливовою партією?» залежно від статі

Відповідь	Стать	
	Жіноча, % n = 618	Чоловіча, % n = 482
Так	46,3	44,8
Ні	34,3	39,8
Важко відповісти	18,1	12,9
Немає відповіді	1,3	2,5
Усього	100	100

Таблиця 10

Розподіл відповідей на запитання «Чи згодні Ви з висловлюванням: «Я більшою мірою довіряю тим кандидатам в депутати, які були висунуті якоюсь великою та впливовою партією?» залежно від віку

Відповідь	Вік, років		
	18-29, % n = 295	30-59, % n = 523	60 і більше, % n = 282
Так	47,1	46,5	42,6
Ні	39,3	36,9	33,7
Важко відповісти	11,9	14,7	22,0
Немає відповіді	1,7	1,9	1,8
Усього	100	100	100

Дані таблиць 9 та 10 свідчать про те, що для значної частини респондентів, незалежно від статі та віку, важливим є приналежність кандидата в депутати до великої і впливової політичної партії. Ступінь довіри до таких кандидатів значно вищий. З іншого боку, суттєвий відсоток тих (майже третина по кожній категорії за статтю та віком), для кого цей фактор не має значення.

Хоча деякі гендерні особливості все ж таки спостерігаються (табл. 11).

Таблиця 11

Розподіл відповідей на запитання «Чи можна сказати, що більш відповідальною буде поведінка тих депутатів, які представляють великі та впливові політичні партії?» залежно від статі

Відповідь	Стать	
	Жіноча, % n = 618	Чоловіча, % n = 482
Так	41,7	38,6
Ні	31,4	40,5
Важко відповісти	21,8	17,8
Немає відповіді	5,0	3,1
Всього	100	100

Так, з таблиці 11 видно, що жінки трохи більше ніж чоловіки схильні довіряти тим кандидатам в депутати, які висунуті великою та впливовою партією. Вони вважають, що поведінка цих депутатів у Верховній Раді буде більш відповідальною. Так вважає 41,7% жіночого електорату. А думка чоловіків з цього питання розділилася майже порівну.

Що ж стосується вікових особливостей стосовно цього питання, то ми помічаємо (табл. 12), що значущий зв'язок між віком і думкою про ступінь відповідальності депутатів від впливових політичних партій фіксується, але невеликий ($\chi^2 = 14$).

Таблиця 12

Розподіл відповідей на запитання «Чи можна сказати, що більш відповідальною буде поведінка тих депутатів, які представляють великі та впливові політичні партії?» залежно від віку

Відповідь	Вік, років		
	18-29, % n = 295	30-59, % n = 523	60 і більше, % n = 282
Так	40,3	40,3	40,4

Ні	40,0	37,1	27,3
Важко відповісти	16,9	18,5	26,2
Немає відповіді	2,7	4,0	6,0
Усього	100	100	100

Якщо серед молоді та людей середнього віку відповіді розподілилися майже порівну (одна частина респондентів вважає, що є залежність між відповідальністю депутатів та їхньою приналежністю до впливових політичних сил, а інша це заперечує), то люди похилого віку, хоча у своїй більшості і переконані, що така залежність існує (40,4%), але третина з них не змогла відповісти на це питання (32,2%). Серед молоді та людей середнього віку таких менше (19,6% і 22,5% відповідно). Тобто, чим старші респонденти, тим більше зростає відсоток тих, кому важко зорієнтуватися у цій ситуації і однозначно відповісти на питання щодо довіри до таких кандидатів у депутати.

І наостанок зробимо аналіз гендерного та вікового зрізів електоральних очікувань щодо фальсифікації виборчого процесу. Під час опитування респондентам ставилося запитання стосовно того, чи будуть парламентські вибори 2012 року чесними. Аналіз даних показав таке (табл. 13, табл. 14).

Таблиця 13

Розподіл відповідей на запитання «Як Ви вважаєте, вибори 28 жовтня 2012 року відбудуться чесно чи будуть фальсифікації?» залежно від статі

Відповідь	Стать	
	Жіноча, % n = 618	Чоловіча, % n = 482
Вибори будуть чесними	28,2	18,7
Не виключаю спроб фальсифікації, але вони будуть незначними	39,3	45,9
Вибори будуть сфальсифіковані на користь влади	17,5	23,4
Важко відповісти	13,4	10,6
Немає відповіді	1,6	1,5
Усього	100	100

З таблиці 13 ми бачимо, що є певний гендерний дисонанс в електоральних очікуваннях щодо чесності виборів 2012 року. ($\chi^2 = 20$). Так, чоловіки більшою мірою схильні стверджувати, що фальсифікація на виборчих дільницях можлива. Такої думки дотримується 69% чоловічого електорату, з яких 45,6% не виключають незначних спроб

фальсифікації, а 23,4% схильні думати, що вибори будуть повністю сфальсифіковані на користь влади. Серед жінок також є частка тих, хто зневірився у чесних виборах – таких 56,8% (як бачимо, гендерний розрив тут становить 12,2%). З них про незначні спроби фальсифікації говорить 39,3% жіночого електорату, а про значні – 17,5% (гендерний розрив в обох випадках становить близько 6%). З іншого боку, саме серед жіночої частини електорату більша частка тих, хто вірить у чесність виборчого процесу – 28,2% проти 18,7% чоловічого електорату (гендерний розрив – майже 10%).

А ось віковий фактор виявився незначущим щодо питання чесності/фальсифікації парламентських виборів 2012 року (табл. 14).

Таблиця 14

Розподіл відповідей на запитання «Як Ви вважаєте, вибори 28 жовтня 2012 року відбудуться чесно чи будуть фальсифікації?» залежно від віку

Політичні переконання	Вік, років		
	18-29, % n = 295	30-59, % n = 523	60 і більше, % n = 282
Вибори будуть чесними	24,4	24,3	23,0
Не виключаю спроб фальсифікації, але вони будуть незначними	44,1	42,3	40,1
Вибори будуть сфальсифіковані на користь влади	20,3	20,1	19,9
Важко відповісти	9,8	11,7	15,6
Немає відповіді	1,4	1,7	1,4
Усього	100	100	100

Щодо цього питання всі респонденти, незалежно від віку, були одноставні у своїх відповідях. Більшість респондентів (близько 40% у всіх вікових категоріях) відповіли, що вони не виключають незначних спроб фальсифікації, а близько 20% у всіх вікових групах вважають, що вибори будуть сфальсифіковані на користь влади. Немає різниці і серед тих, хто вважає, що вибори будуть чесними, теж виявилось у кожному поколінні близько 20%.

Отже, роблячи певні висновки щодо гендерних і вікових особливостей електоральної поведінки луганчан напередодні парламентських виборів 2012 року, можна сказати, що найбільш значущими виявилися залежності між віком респондентів і проективною електоральною активністю луганчан; між статтю, віком і партійними

вподобаннями виборців, а також між статтю та електоральними очікуваннями щодо фальсифікації виборчого процесу. Певну залежність можна помітити між такими показниками як вік, стать і приналежність кандидата у депутати чи депутата до великої та впливової політичної сили. Значущих залежностей ми не виявили між статтю та намірами луганчан взяти участь у голосуванні; між гендером і віком і політичними переконаннями мешканців Луганська; а також між віком та уявленнями про чесність чи фальсифікацію парламентських виборів 2012 року.

Список використаної літератури

- 1. Дослідницький** проект «Луганськ – 2010: місцеві вибори і міська громада» / ред. Кононов І. Ф. // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (соціологічні науки). – 2011. – № 2. – С. 5 – 142.
- 2. Балакірєва О. М.** Особливості електоральної поведінки виборців під час президентських виборів 2010 р. [Електронний ресурс] / О. М. Балакірєва. – Режим доступу : <http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/1.2010/7-27.pdf>.
- 3. Чигрин В. А.** Методологические и методические требования к изучению поведения электората [Електронний ресурс] / В. А. Чигрин. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vonu_sip/2011_10/pdf/str_110-118.pdf.
- 4. Савченко С. М.** Электоральное поведение граждан в контексте модернизации современного российского общества: автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. социол. наук: спец. 22.00.04 – «Социальная структура, социальные институты и процессы» / Савченко Сабина Михайловна. – Ростов-на-Дону, 2012. – 27 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.sfedu.ru/referat/D212-208-01/22-00-04/20120530_D212-208-01_22-00-04_SavchenkoSM.doc.
- 5. Айвазова С.** Российские выборы: гендерное прочтение [Електронний ресурс] / С. Айвазова. – Режим доступу : <http://gendocs.ru/v15297/?cc=1&page=12#381861>.
- 6. Балакірєва О.** Президентські вибори–1999: соціально-демографічні характеристики електоратів кандидатів першого туру. Соціально-демографічні характеристики електоратів партій та блоків: парламентські вибори – 2002 / О. Балакірєва // Загальнонаціональні опитування exit poll : Парламентські вибори–1998. Президентські вибори–1999. Парламентські вибори–2002. – К. : Заповіт, 2002. – С. 61–68, 100–104.
- 7. Варданян Р. А.** Демография, общественное мнение и различия в электоральном поведении женщин и мужчин [Електронний ресурс] / Варданян Р. А. – Режим доступу : <http://www.owl.ru/win/books/genderpolicy/vardanyan.htm>.
- 8. Кочкина Е. В.** Российский электорат: обретение гендерных различий / Е. В. Кочкина // Гендерные стереотипы в современной России / Ред. : И. Б. Назарова, Е. В. Лобза. – М. : ГУ ВШЭ, МАКС Пресс. – 2007. – С. 247–276.
- 9. Кононов І. Ф.** Місто як поле суспільного вибору (на прикладі місцевих виборів 31 жовтня 2010 р. у місті Луганськ) /

Кононов І. Ф. // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (соціологічні науки). – 2011. – № 2. – С. 21 – 44.

Нужна Ю. С. Гендерні та вікові особливості електоральної поведінки у великому місті (на прикладі виборів до Верховної Ради України 28 жовтня 2012 р. у м. Луганську)

У статті розглядаються особливості електоральної поведінки в сучасному українському суспільстві з позицій гендерного та вікового вимірів (на прикладі луганського електорату 2012 р.). На основі даних, отриманих у ході соціологічного дослідження, проведеного у м. Луганську напередодні парламентських виборів 2012 року, розглядається вплив таких соціально-демографічних характеристик як стать та вік, на електоральні сподівання, очікування, переконання, вподобання тощо. З'ясовується, що не завжди можна спостерігати значущу залежність між статево-гендерними характеристиками електорату та його передвиборчою поведінкою.

Ключові слова: електоральна поведінка, електорат, гендер, гендерні особливості, гендерний розрив, гендерний дисонанс, вікові особливості, проективна електоральна поведінка, електоральні вподобання, електоральні очікування.

Нужная Ю. С. Гендерные и возрастные особенности электорального поведения в крупном городе (на примере выборов в Верховную Раду Украины 28 октября 2012 г. в г. Луганске)

В статье рассматриваются особенности электорального поведения в современном украинском обществе с позиций гендерного и возрастного измерений (на примере луганского электората 2012 г.). На основе данных, полученных в ходе социологического исследования, проведенного в г. Луганске накануне парламентских выборов 2012 года, рассматривается влияние таких социально-демографических характеристик как пол и возраст, на электоральные ожидания, убеждения, предпочтения и т. д. Выясняется, что не всегда можно наблюдать значимую зависимость между поло-гендерными характеристиками электората и его предвыборным поведением.

Ключевые слова: электоральное поведение, электорат, гендер, гендерные особенности, гендерный разрыв, гендерный диссонанс, возрастные особенности, проективное электоральное поведение, электоральные предпочтения, электоральные ожидания.

Nuzhnaya U. S. Gender and Age Peculiarities of Electoral Behavior in a Large City (on the Example of the Elections to the Verkhovna Rada of Ukraine on 28 October 2012 in Luhansk)

The article considers the peculiarities of the electoral behavior in the modern Ukrainian society from the perspective of gender and age dimensions (on the example of the Luhansk voters 2012). On the basis of the data received

during the opinion poll, conducted in Luhansk on the eve of the parliamentary elections in 2012, here examined the impact of gender and age on the electoral expectations, beliefs, preferences, etc. It turns out that one can't always see a significant interdependence between sex and gender characteristics of the electorate and its electoral behavior.

Key words: electoral behavior, the electorate, gender, gender characteristics, the gender gap, the gender dissonance, age peculiarities, projective electoral behavior, electoral preferences, electoral expectations.

Стаття надійшла до редакції 24. 12. 2012 р.

Прийнято до друку 29. 03. 2013 р.

протоколом № 6.

Рецензент – к. соц. н., доцент Хобта С. В.

УДК [316.334 : 324] (477)

Уколова А. А.

СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІ ГРУПИ ЯК ПОЛЕ ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТОРАЛЬНИХ УСТАНОВОК ПІД ЧАС ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Електоральна поведінка є однією з найбільш масових форм політичної участі громадян у сучасному суспільстві, будучи сукупністю дій (або бездіяльності) учасників політичного процесу, спрямованих на збереження або зміну політичної системи в результаті виборів. В електоральній поведінці відбиваються цінності, цілі, світоглядні та поведінкові установки виборців.

Мотиваційні установки, якими керуються виборці, можуть мати як раціональний, усвідомлений, так і емоційний, заснований на почуттях і симпатіях, характер. Симпатії до того чи іншого кандидата часто мають емоційний характер, бо виборцям доступний лише образ особистості того чи іншого кандидата, а цей образ коригується і може змінюватися залежно від обставин. Меню ж електорального вибору, як пише І. Ф. Кононов, формується на рівні елітних груп. Вони можуть використовувати електорат для розв'язання своїх проблем [1, с. 41].

Специфіка електоральної поведінки громадян багато в чому залежить від типу політичної культури, що панує в конкретно взятому соціумі, від впливу цілого ряду соціально-економічних, соціокультурних і політичних чи регіональних чинників, що зумовлюють електоральні установки населення.

У науковій літературі проаналізовано різні моделі електоральної поведінки, серед яких виокремлюють, соціологічну модель, що вказує на те, що головним фактором для прогнозування електоральної поведінки